

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Warunki pracy naukowców zatrudnionych na polskich i czeskich uczelniach

Author: Lucie Zormanova

Citation style: Zormanova Lucie. (2019). Warunki pracy naukowców zatrudnionych na polskich i czeskich uczelniach. W: A. Żywczok, M. Kitlińska-Król (red.), "Naukowcy : osobowość, rola, profesjonalizm" (S. 259-268). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

ROZDZIAŁ ÓSMY

Warunki pracy naukowców zatrudnionych na polskich i czeskich uczelniach

Wprowadzenie

W dzisiejszym świecie jakość instytucji szkolnictwa wyższego jest jednym z głównych czynników wpływających na dobrobyt społeczeństwa, wzrost gospodarczy, konkurencyjność kraju, generalnie — na rozwój społeczny. Dlatego tak istotne jest zapewnienie nauczycielom akademickim odpowiednich, motywujących warunków pracy.

Porównując warunki pracy naukowców, dowiadujemy się, że najwyższe zarobki są w Kanadzie, we Włoszech i w USA. Wysokie pensje mają także naukowcy na przykład w Niemczech, Japonii, w Norwegii, Wielkiej Brytanii i we Francji. Natomiast niskie pensje mają pracownicy akademicy w Czechach, na Słowacji, w Polsce, a jedną z najniższych płac — nauczyciele akademicy w Rosji¹. Naukowcy w krajach o niskich pensjach, często dorabiają na innej uczelni, najczęściej prywatnej, lub w innej sferze zawodowej. Ta sytuacja nie jest dobra ani dla naukowców, ani studentów. Naukowcy w takiej sytuacji mogą mieć trudność skoncentrowania się na swoim głównym zadaniu — pracy naukowej.

Wynagrodzenie

Naukowcy w Polsce są wynagradzani za pracę na podstawie *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 grudnia 2016*

¹ G.P. ALTBACH, L. REISBERG, M. YUDKEVICH, G. ANDROUSHCHAK, I.F. PACHECO: *Paying the Professoriate: A Global Comparison of Compensation and Contract*. New York: Routledge, 2012, s. 370.

roku w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej, na podstawie art. 151 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku — Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2016, poz. 1842 i 1933). Rozporządzenie określa:

- 1) wysokość minimalnej stawki wynagrodzenia zasadniczego pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej, zwanych dalej „pracownikami”, na poszczególnych stanowiskach;
- 2) wysokość i warunki przyznawania pracownikom innych składników wynagrodzenia:
 - a) wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe,
 - b) dodatkowego wynagrodzenia,
 - c) dodatków do wynagrodzenia,
 - d) premii,
 - e) równoważnika pieniężnego w zamian za wyżywienie;
- 3) składniki wynagrodzenia, które są wypłacane nauczycielowi akademickiemu miesięcznie z góry;
- 4) wykaz podstawowych stanowisk pracy i wymagania kwalifikacyjne dla pracowników niebędących nauczycielami akademickimi;
- 5) przypadki, w których nauczyciel akademicki traci prawo do przyznawania dodatku funkcyjnego;
- 6) okresy pracy i inne okresy uprawniające do dodatku za staż pracy;
- 7) sposób obliczania stawki godzinowej wynagrodzenia zasadniczego oraz dodatków do wynagrodzenia określanych stawką miesięczną, a wynikających z osobistego zaszerogowania pracownika;
- 8) sposób ustalania i zaliczania godzin pracy, w tym godzin ponadwymiarowych przypadających w okresie usprawiedliwionej nieobecności w pracy, w celu ustalenia wysokości wynagrodzenia przysługującego nauczycielowi akademickiemu w tym okresie².

Naukowcy w Czechach są wynagradzani na podstawie wewnętrznych przepisów uczelni. Wynagrodzenia pracowników akademickich są więc różne na różnych uniwersytetach. Jeżeli porównujemy wysokość pensji nauczycieli akademickich w Polsce i wysokość pensji nauczycieli akademickich w Czechach, to możemy powiedzieć, że na niektórych uczelniach w Czechach pensja nauczyciela akademickiego jest niższa niż w Polsce, zwłaszcza jeśli chodzi o stanowiska profesorów, docentów, czasami i adiunktów. Na uczelniach w Czechach pensja nauczyciela akademickiego jest wyższa niż w Polsce, zwłaszcza na stanowiskach lektora i asystenta.

² Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 grudnia 2016 r. w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej. Dz.U. 2016, poz. 2063.

W Czechach daje się dostrzec dużą różnicę w wysokości pensji nauczycieli akademickich, i to nauczycieli akademickich na tych samych stanowiskach, zwłaszcza adiunkta, docenta i profesora. Nierzadko zdarzają się sytuacje, że osoby na tych samych stanowiskach zarabiają dwa razy więcej niż inne osoby na tych stanowiskach³.

Tabela 1

Wysokość pensji nauczycieli akademickich w Polsce

Stanowisko	Wysokość pensji [zł]
Wykładowca, lektor, instruktor	2 375
Asystent	2 450
Starszy wykładowca niemający stopnia naukowego albo stopnia w zakresie sztuki	3 025
Adiunkt mający stopień naukowy doktora albo stopień doktora sztuki, starszy wykładowca mający stopień naukowy doktora albo stopień doktora sztuki	3 820
Docent, adiunkt mający stopień naukowy doktora habilitowanego albo stopień doktora habilitowanego sztuki	4 305
Profesor nadzwyczajny mający stopień naukowy doktora habilitowanego lub doktora albo stopień doktora habilitowanego sztuki lub doktora sztuki, profesor wizytujący mający stopień naukowy doktora habilitowanego lub doktora albo stopień doktora habilitowanego sztuki bądź doktora sztuki	4 605
Profesor nadzwyczajny mający tytuł naukowy profesora albo tytuł profesora sztuki, profesor wizytujący mający tytuł naukowy profesora albo tytuł profesora sztuki	5 025
Profesor zwyczajny	5 390

Źródło: Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 grudnia 2016 r. w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej. Dz.U. 2016, poz. 2063.

³ Por. tabele 1. i 2.

Tabela 2

Wysokość pensji nauczycieli akademickich w Czechach⁴

Stanowisko	Wysokość pensji na wybranych uczelniach			
	UTB	UJEP	UHK	TUL
Lektor	18 400—21 850 Kč (3 066—3 641 zł)	22 100—28 000 Kč (3 683—4 666 zł)	16 600 Kč (2 766 zł)	20 000—29 000 Kč (3 333—4 833 zł)
Asystent	18 400 Kč (3 066 zł)	22 100—30 000 Kč (3 683—5 000 zł)	16 600 Kč (2 766 zł)	20 000—29 000 Kč (3 333—4 833 zł)
Adiunkt	19 700—21 600 Kč (3 283—3 600 zł)	22 100—40 000 Kč (3 683—6 667 zł)	21 400 Kč (3 567 zł)	22 100—40 000 Kč (3 683—6 667 zł)
Docent	24 650 Kč (4 108 zł)	24 400—50 000 Kč (4 067—8 333 zł)	25 300 Kč (4 216 zł)	24 400—50 000 Kč (4 067—8 333 zł)
Profesor	28 500 Kč (4 750 zł)	24 400—60 000 Kč (4 067—10 000 zł)	36 000 Kč (6 000 zł)	24 400—60 000 Kč (4 067—10 000 zł)

Źródło: Úplné znění vnitřního mzdového předpisu Technické univerzity v Liberci ze dne 20. prosince 2017. <https://www.tul.cz/document/5725> [dostęp: 22.04.2018]; Vnitřní mzdový předpis Univerzity Hradec Králové. file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/Vnit%C5%99n%C3%AD_mzdov%C3%BD_p%C5%99edpis_UHK%252c_%C3%BA%C4%8Dinn%C3%BD_od_1.2.2018.pdf [dostęp: 22.04.2018]; Vnitřní mzdový předpis Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem ze dne 15. prosince 2017. https://www.ujep.cz/wp-content/uploads/2018/01/VMPUJEP_110118.pdf [dostęp: 22.04.2018]; Mzdový předpis Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně ze dne 23. ledna 2017. file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/Mzdy-UTB-2-R.pdf [dostęp: 22.04.2018].

Pensum dydaktyczne

Jeżeli porównujemy pensum dydaktyczne naukowców, okazuje się, że zarówno w Polsce, jak i w Czechach między uczelniami są niewielkie różnice. Okazuje się również, że w Czechach większa jest liczba godzin dydaktycznych, głównie dla asystentów i adiunktów (odpowiednik polskiego stanowiska adiunkta stanowi w Czechach *odborný asistent*). Oprócz tego w Czechach liczba godzin dydaktycznych na stanowisku profesora jest niższa niż w Polsce. Liczba godzin dydaktycznych w roku akademickim w Polsce na stanowisku adiunkta i asystenta wynosi 210—240, natomiast w Czechach liczba godzin dydaktycznych na stanowisku *odborný asistent* wynosi 10—12 godzin w tygodniu, czyli 280—336 godzin dydaktycznych w roku akademickim, a liczba godzin dydaktycznych na stanowisku asystenta waha się w granicach 12—20 godzin w tygodniu, czyli 336—560 godzin dydaktycznych w roku akademickim⁵.

⁴ Dane dotyczą następujących czeskich uniwersytetów: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (UTB), Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP), Univerzita Hradec Králové (UHK), Technická Univerzita v Liberci (TUL).

⁵ Por. tabele 3. i 4.

Tabela 3

Liczba godzin dydaktycznych w Polsce (w roku akademickim)⁶

Stanowisko	Liczba godzin dydaktycznych na wybranych uniwersytetach				
	UW	UJ	UP		UO
Profesor nadzwyczajny	210	180	profesor nadzwyczajny	200	210
Profesor zwyczajny			profesor zwyczajny	190	
Profesor wizytujący					
Asystent, adiunkt	210	210	adiunkt ze stopniem doktora habilitowanego	210	adiunkt ze stopniem doktora habilitowanego
			adiunkt i asystent ze stopniem doktora	225	adiunkt i asystent ze stopniem doktora
Starszy wykładowca, wykładowca	360	360	360		360
Lektor, instruktor	540	540	540		540

Źródło: Uniwersytet Warszawski, Biuro spraw pracowniczych. <https://portal.uw.edu.pl/cs/web/biuro-spraw-pracowniczych/czas-pracy-nauczyciela-akademickiego-oraz-roczny-wymiar-zajec-dydaktycznych> [dostęp: 22.04.2018]; Uchwała nr 45/III/2017 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 29 marca 2017 roku. <http://www.dso.uj.edu.pl/documents/54627/3923613/uchw+45+III+2017/35b5100a-be4b-4e8f-b8bc-28384ffea815> [dostęp: 22.04.2018]; Uchwała nr 103/2017 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 28 czerwca 2017 r. http://woak.up.poznan.pl/images/pdf/pracownik/zakres_obow_dydakt_2017-2018.pdf [dostęp: 22.04.2018]; Uchwała nr 55/2016-2020 Senatu Uniwersytetu Opolskiego z dnia 29 VI 2017 r. w sprawie zasad ustalania zakresu obowiązków nauczycieli akademickich. https://apps.uni.opole.pl/zarzadzenia/upload/2017-07-12-114158_zarz.pdf [dostęp: 22.04.2018].

Tabela 4

Liczba godzin dydaktycznych w Czechach (w tygodniu)⁷

Stanowisko	Liczba godzin dydaktycznych na wybranej uczelni		
	TUL	UK	MU
Profesor	4	6—8	8
Docent	6	8—10	8
Adiunkt	10	10—12	10
Asystent, lektor	14—20	12—14	14

Źródło: Opatření děkana č. 20/2012 Stanovení obvyklé míry pedagogických a tvůrčích aktivit akademických pracovníků Ekonomické fakulty TUL. <http://www.ef.tul.cz/document/290> [dostęp: 22.04.2018]; Návrh zásad přechodu na nový vnitřní mzdový předpis s ... - FF UK. www.ff.cuni.cz/FF-6105-version107aVyukova_cinnost_priloha.rtf [dostęp: 22.04.2018]; Institut celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně, Rozhodnutí ředitelky č. 3/2014, file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/R.pdf [dostęp: 22.04.2018].

⁶ Dane dotyczą następujących polskich uniwersytetów: Uniwersytetu Warszawskiego (UW), Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ), Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu (UP), Uniwersytetu Opolskiego (UO).

⁷ Dane dotyczą następujących czeskich uniwersytetów: Technická Univerzita v Liberci (TUL), Univerzita Karlova v Praze (UK), Mendelova Univerzita v Brně (MU).

Ścieżka kariery na uczelniach wyższych

Ścieżka kariery akademickiej jest w Czechach i w Polsce wyznaczona kolejnymi stopniami i tytułami naukowymi, ale są drobne różnice. W Polsce stopniami naukowymi są doktor i doktor habilitowany określonej dziedziny nauki, w zakresie danej dyscypliny naukowej, natomiast tytułem naukowym jest profesor. Z kolei w Czechach nie wprowadzono stopni naukowych, lecz tytuły. Tytułami są: doktor, docent (określonej dziedziny nauki) i profesor.

Kariera naukowa w szkolnictwie wyższym w Czechach i w Polsce rozpoczyna się od stanowiska **asystenta**. Zgodnie z ustawą o szkolnictwie wyższym, w Czechach i w Polsce jest możliwe zatrudnienie na stanowisku asystenta osoby, która ma tylko tytuł zawodowy magistra lub równorzędny tytuł zawodowy. Chcąc podjąć pracę na stanowisku asystenta, nie trzeba mieć tytułu doktora. W Czechach jest bardzo mało naukowców zatrudnionych na stanowisku asystenta; najwięcej osób pracuje na stanowisku *odborný asistent*, które odpowiada polskiemu tłumaczeniu „adiunkt” (z tytułem doktora). W Polsce więcej osób jest zatrudnionych na stanowisku asystenta. Oprócz tego osobę zatrudnioną na stanowisku asystenta mającą tytuł magistra obowiązuje napisanie i obronienie pracy doktorskiej w ciągu ośmiu lat. W Czechach nie ma takiego przepisu, ale osoby ubiegające się o zatrudnienie na stanowisku asystenta powinny mieć rozpoczęte studia doktoranckie.

W Polsce otrzymanie stopnia naukowego doktora umożliwiają czteroletnie **studia doktoranckie**, które są realizowane w trybie stacjonarnym lub niestacjonarnym. W Czechach uzyskanie tytułu doktora, pisanego za nazwiskiem — w skrócie Ph.D, umożliwiają trzyletnie lub czteroletnie studia doktoranckie, które są realizowane w trybie stacjonarnym bądź niestacjonarnym. W Czechach i w Polsce studia doktoranckie organizują jednostki uczelni mające odpowiednie uprawnienia. Jednostki te opracowują stosowne regulaminy, które dotyczą przebiegu studiów oraz przyznawania i wypłacania stypendiów. Rozpoczęcie studiów doktoranckich wymaga ukończenia studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich i zdania egzaminu kwalifikacyjnego. W trakcie studiów doktoranckich student prowadzi zajęcia dydaktyczne i przygotowuje rozprawę doktorską. W Czechach i w Polsce studia doktoranckie kończą się złożeniem rozprawy doktorskiej i zdaniem egzaminu doktorskiego, to znaczy uzyskaniem stopnia naukowego doktora (pisanego w Polsce przed imieniem i nazwiskiem w skrócie dr, w Czechach zaś — za nazwiskiem w skrócie Ph.D).

W Polsce są wprowadzane zmiany dotyczące studiów doktoranckich na podstawie Ustawy 2.0. *Konstytucja dla nauki*, co zupełnie przebuduje

system kształcenia doktorantów, gdyż będą wprowadzone szkoły doktorskie dostępne w formie stacjonarnej (z zachowaniem możliwości skorzystania z trybu eksternistycznego), zwiększy się wsparcie dla doktorantów w formie stypendiów i umożliwienia im urlopów rodzicielskich. Resort nauki planuje wejście ustawy w życie 1 października 2018 roku.

W Czechach jest również możliwość uzyskania tytułu doktora pisanego przed imieniem i nazwiskiem (tak zwany mały doktorat) w skrócie PhDr., co oznacza doktora filozofii, PaedDr., co oznacza doktora pedagogiki, PharmDr., co oznacza lekarza farmacji, MUDr., co oznacza lekarza medycyny, MVDr., co oznacza weterynarza. Otrzymanie tytułu doktora pisanego przed imieniem i nazwiskiem jest możliwe na podstawie przedłożenia rozprawy doktorskiej, nazywanej po czesku *rigorózní řízení*.

Kolejnym stanowiskiem jest w Polsce **adiunkt** (osoba, która ma stopień naukowy doktora lub doktora habilitowanego), a w Czechach *odborný asistent* (osoba, która ma tytuł doktora, Ph.D). W Polsce obowiązuje przepis, zgodnie z którym osoba zatrudniona na stanowisku adiunkta mająca tytuł doktora w ciągu ośmiu lat ma napisać i obronić pracę habilitacyjną, by uzyskać stopień naukowy doktora habilitowanego. Okres zatrudnienia naukowca na stanowisku adiunkta mającego stopień doktora habilitowanego nie powinien przekroczyć ośmiu lat. W Czechach nie ma takiego przepisu, ale osoby zatrudnione na stanowisku *odborný asistent* często starają się uzyskać tytuł docenta, który jest odpowiednikiem polskiego stopnia naukowego doktora habilitowanego.

W Polsce będą wprowadzone zmiany dotyczące postępowania habilitacyjnego na podstawie Ustawy 2.0. W celu uzyskania habilitacji należy w Czechach i w Polsce zgromadzić znaczący dorobek naukowy i otrzymać pozytywne recenzje pracy habilitacyjnej. Zamiast pracy habilitacyjnej w Czechach i w Polsce składa się jednotematyczny cykl publikacji lub część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, czy monografię. Zarówno w Czechach, jak i w Polsce ocenia się, czy osiągnięcie naukowe ujawnia znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej oraz czy habilitant wykazuje się istotną aktywnością naukową. Kryterium oceny są w Czechach i w Polsce ilościowe wskaźniki produktywności i wpływu uczonego na naukę. Oceniana jest liczba publikacji, zwłaszcza wzrost liczby publikacji w okresie między doktoratem i postępowaniem habilitacyjnym czy otwarciem przewodu habilitacyjnego, liczba cytowań. Podstawowe kryterium oceny publikacji stosowane w Czechach stanowi liczba artykułów zamieszczonych w czasopismach, które znajdują się na liście ERIH, WoS czy JCR. To kryterium oceny obowiązuje również w Polsce, gdyż wprowadzono politykę *metrics-informed*. W Polsce dotychczas oceniało się liczbę publikacji w czasopis-

mach z polskich list ministerialnych (A, B, C). W Czechach i w Polsce bierze się pod uwagę również kierowanie projektami badawczymi.

Centralną kontrolę nad jakością postępowań awansowych sprawuje w Polsce Centralna Komisja do spraw Stopni i Tytułów. Centralną kontrolę nad jakością postępowań awansowych sprawuje w Czechach komisja akredytacyjna ministerstwa szkolnictwa. Można powiedzieć, że czeskie uniwersytety, na których jest możliwe uzyskanie tytułu docenta, mają własne przepisy, które szczegółowo opisują kryteria oceny dorobku zawodowego w ramach procedury habilitacyjnej. Istnieje tabela („wydziałowa”, którą buduje dziekan i zatwierdza rektor) opisująca minimalne wymogi otwarcia przewodu habilitacyjnego. Przepisy te nieznacznie różnią poszczególne uczelnie, na przykład osoba, która ubiega się o nadanie tytułu docenta na Uniwersytecie Karola na Wydziale Pedagogiki, musi przepracować co najmniej trzy lata na stanowisku adiunkta lub asystenta, a ponadto mieć co najmniej trzydzieści opublikowanych artykułów, monografii lub podręczników, z tego co najmniej dziesięć napisanych w języku obcym. Osoba ta musi w tym czasie opublikować co najmniej jedną monografię. Ważne jest także, żeby zdobyła ona doświadczenie jako promotor prac dyplomowych. Istotna okazuje się również liczba cytowań według WoS i kierowanie projektami badawczymi⁸. W Czechach jednak spełnienie tych wymogów jest dopiero początkiem drogi do zdobycia tytułu docenta — prowadzi tylko do otwarcia przewodu habilitacyjnego. Podstawą przewodu habilitacyjnego jest uznaniowa ekspercka ocena trzech elementów: pracy habilitacyjnej, wykładu habilitacyjnego, obrony pracy habilitacyjnej.

W Polsce istnieje kolejny szczebel kariery, który nie ma odpowiednika na czeskich uczelniach — stanowisko **profesora nadzwyczajnego**. O to stanowisko może ubiegać się wybitny naukowiec mający stopień naukowy doktora habilitowanego oraz znaczący dorobek naukowy i wybitne osiągnięcia dydaktyczne. Osoba ta pełni również funkcję promotora doktoranta.

Ostatnim szczeblem w modelu kariery naukowej jest stanowisko **profesora zwyczajnego**, w Czechach nazywanego **profesorem**. W Polsce tytuł naukowy profesora nadaje prezydent RP na wniosek Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej (CKK). W Czechach tytuł profesora nadaje również *prezident* RC na wniosek rady naukowej lub artystycznej uniwersytetu, który uzyskał niezbędną akredytację dla tej procedury w danej dziedzinie, i to jeżeli kandydat pomyślnie przejdzie procedurę mianowania. W Czechach uniwersytety, na których jest możliwe uzyskanie tytułu profesora, mają własne przepisy szczegółowo opisujące kryteria oceny dorobku zawo-

⁸ *Aktuální kritéria pro habilitační řízení a řízení pro jmenování profesorem na UK, příloha opatření rektora č. 17/2014.* <https://www.lf2.cuni.cz/aktualni-kriteria-pro-habilitacni-rizeni-a-rizeni-ke-jmenovani-profesorem-na-uk> [dostęp: 22.04.2018].

wego w ramach procedury uzyskania tytułu profesora. Przepisy te nieznacznie różnią się na poszczególnych uczelniach. Na przykład osoba, która ubiega się o nadanie tytułu profesora na Wydziale Pedagogiki Uniwersytetu Karola, musi mieć co najmniej pięć lat stażu na stanowisku adiunkta bądź docenta, co najmniej czterdzieści opublikowanych artykułów, monografii lub podręczników, z tego co najmniej piętnaście napisanych w języku obcym. Osoba ta powinna mieć opublikowane co najmniej trzy monografie. Istotne, by osoba ta miała doświadczenie w pełnieniu funkcji promotora prac doktorskich. Pod uwagę bierze się także liczbę cytowań według WoS i kierowanie projektami badawczymi⁹.

Na podstawie umów między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeską naukowy pedagogiczny tytuł profesora nadany w Czechach i naukowy tytuł profesora uzyskany w Polsce oraz stopień doktora habilitowanego otrzymany w Polsce i naukowy tytuł docenta uzyskany w Czechach są równoważne. Podobnie na podstawie umów między Rzeczpospolitą Polską a Słowacją naukowy pedagogiczny tytuł profesora nadany na Słowacji i naukowy tytuł profesora otrzymany w Polsce oraz stopień doktora habilitowanego uzyskany w Polsce i naukowy tytuł docenta uzyskany na Słowacji są równoważne. Na podstawie umowy między Republiką Czeską i Słowacją, która została zawarta w 2015 roku, tytuł profesora i tytuł docenta uzyskane na Słowacji oraz tytuł docenta i profesora nadane w Czechach nie są już równoważne¹⁰.

Podsumowanie

Ostatnio wiele mówi się o reformie polskiej i czeskiej nauki. Przeprowadzając reformę, warto zacząć od dostosowania warunków pracy do standardów europejskich czy amerykańskich. Wtedy można będzie oczekiwać, że rezultaty naukowców polskich bądź czeskich będą zbliżone do na przykład amerykańskich. Upowszechniło się przekonanie, że nauczyciele akademicy zatrudnieni na polskich i czeskich uczelniach mało mają publikacji powstałych na podstawie badań w porównaniu z nauczycielami akademickimi zatrudnionymi w innych rozwiniętych krajach europejskich bądź na uczelniach w Stanach Zjednoczonych.

⁹ Ibidem.

¹⁰ *Postup podle ekvivalenčních dohod Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Polsko.* <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/a-postup-podle-ekvivalencnich-dohod-madarsko-polsko> [dostęp: 22.04.2018].

Jakie są przyczyny takiego stanu? Pierwsza przyczyna tkwi w słabym finansowaniu nauki oraz w niskich zarobkach naukowców pracujących w Czechach i w Polsce. Często się zdarza, że naukowcy dorabiają na innej uczelni lub w sferze prywatnej. Ta sytuacja nie jest dobra ani dla naukowców, ani studentów, ponieważ naukowcy mogą mieć trudności ze skoncentrowaniem się na swoim głównym zadaniu — pracy naukowej. Często zdarza się również, że wybitni naukowcy czescy i polscy decydują się na przeprowadzkę do innego kraju; pracują i publikują na uczelniach amerykańskich, niemieckich czy w innych rozwiniętych krajach europejskich. W tej kwestii sytuacja czeskich naukowców w porównaniu z polskimi jest gorsza, i to głównie na stanowiskach profesorów na niektórych uczelniach (w Czechach są bardzo duże różnice między pensjami profesorów).

Kolejną przyczyną jest wciąż większe skupienie naukowców na misji dydaktycznej (w porównaniu z uczelniami rozwiniętych krajów europejskich czy Stanów Zjednoczonych), co wynika z wysokich obciążeń dydaktycznych pracowników. W tej kwestii sytuacja czeskich naukowców w porównaniu z polskimi jest gorsza, i to zwłaszcza na stanowiskach asystenta oraz adiunkta.

Lucie Zormanová